

Filozofski fakultet Zagreb

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

Akademski godina 2015./2016.

Lucija Đuretić

**Očuvanje i prezentiranje hrvatskih autohtonih pasmina pasa kao
baštine**

Završni rad

Mentor: prof. dr. sc. Žarka Vujić

Zagreb, 2016.

Sadržaj

1. Uvod.....	3
2. Identitet i baština.....	4
2.1. Identitet	4
2.2. Baština	5
2.2.1. Vrste baštine	7
2.3. Prirodna baština	7
3. Hrvatske autohtone pasmine pasa.....	8
3.1. Hrvatski ovčar.....	9
3.2. Dalmatinski pas.....	9
3.3. Posavski gonič	10
3.5. Istarski gonič oštre dlake	11
3.6. Istarski gonič kratke dlake	11
3.4. Mali međimurski pas - međi	12
3.7. Tornjak.....	12
4. Problematika očuvanja.....	13
4.1. Uključenost zajednice u očuvanje.....	13
4.2. Hrvatski kinološki savez.....	14
4.3. Ostale institucije i hrvatske autohtone pasmine pasa.....	17
4.4. Muzeji pasa	17
5. Prezentiranje i komunikacija baštine javnosti.....	19
5.1. Muzejski oblici komunikacije.....	19
5.2. Muzejske izložbe	19
5.3. Kinološke izložbe i promocija baštine.....	19
5.4. Edukativna predavanja i radionice.....	20
5.5. Publikacije	21
Zaključak.....	22
Popis literature	23

1. Uvod

Odabirom ove teme nastojala sam spojiti dvije discipline koje naizgled nemaju mnogo toga zajedničkog. Temu iz područja muzeologije sam odabrala jer obrazovanje planiram nastaviti na diplomskom studiju muzeologije, te iz tog područja informacijskih znanosti imam najširu sliku, dobivenu odabirom muzeoloških kolegija, tijekom preddiplomskog studija. Dobiveni teorijski uvid htjela bih provjeritina primjeru koji je povezan uz moja dosadašnja iskustva i područja interesa. Točnije, htjela bih prikazati hrvatske autohtone pasmine kao baštinu. Temu prirodne baštine odabrala sam jer se nadovezuje na moje predhodno obrazovanje i interese vezane uz prirodne znanosti.

Cilj rada je, na primjeru hrvatskih autohtonih pasmina pasa, prikazati muzeološke funkcije zaštite i komunikacije baštine. U radu bih predstavila autohtone pasmine kao dio prirodne baštine, te bih se koncentrirala na muzejske oblike komunikacije i prezentacije baštine javnosti kao i važnosti zaštite i očuvanja baštine.

Osim toga, u radu bih se osvrnula na međusobnu povezanost baštine i identiteta, odnosno na mogućnosti prepoznavanja i prezentacije baštine, koje iz te povezanosti proizlaze.

2. Identitet i baština

U ovom ću se poglavlju osvrnuti na definicije pojmova "identiteta" i "baštine", ali i na značenja tih riječi koja donose suvremeni rječnici. Analizom porijekla i značenja navedenih pojmova i njima srodnih pojmova želim se nadovezati na definicije i shvaćanja pojmova baštine i identiteta, njihovih osobitosti i povezanosti. Prikazat ću obilježja i posebnosti prirodne baštine u odnosu na druge vrste baštine, te navesti kriterije koje primjenjujemo kada nešto nazivamo baštinom.

2.1. Identitet

U današnje vrijeme često susrećemo pojam "identitet". Važnost koju identitet ima u današnjem društvu možemo vidjeti i iz činjenice da pojam identiteta susrećemo gotovo svakodnevno i u širokom rasponu značenja. Tako na primjer, najčešće susrećemo izraze poput: identificirati, nacionalni i etnički identitet, kulturni identitet, jezični identitet, vjerski i religijski identitet, vizualni identitet, lažni identitet, regionalni i politički identitet...

Hrvatski jezični portal¹ pojmove identitet i identifikacija objašnjava kao:

➤ "Identitet:

1. odnos po kojemu je u različitim okolnostima nešto jednako samo sebi, istovjetno sa samim sobom; odnos koji svaki objekt susreće isključivo sa samim sobom; potpuno isto
2. ukupnost činjenica koje služe da se jedna osoba razlikuje od bilo koje druge (ime i prezime, opis itd.)
3. osjećaj pripadnosti pokretu, grupi, organizaciji, religiji, naciji; prihvaćanje i isticanje te pripadnosti
4. *mat.* jednakost koja vrijedi za sve vrijednosti varijabli koje sudjeluju u toj jednakosti; istovjetnost, identična jednakost
5. *fil.* osjećaj sebe sama i sklada ličnosti tijekom vremena

➤ Identifikacija:

1. *psih.a.* svjesno ili nesvjesno usvajanje svojstava druge osobe ili skupine kao sredstvo za stjecanje priznanja ili podrške **b.** usmjerenost prema čemu (npr. obitelji, naciji, ideji) popraćena osjećajem bliske povezanosti; izjednačavanje, poistovjećivanje
2. utvrđivanje identiteta (npr. nepoznate osobe, mrtvaca); identificiranje"

Iz ovih definicija pojma identiteta, kao i iz svakodnevne podjele identiteta, te osobnog iskustva, možemo zaključiti da identitet ima važnu ulogu u društvu, te da utječe na živote pojedinaca i

---

¹ Rječnička baza nastala na temelju objedinjavanja sadržaja rječnika i leksikografskih izdanja Novog Libera u proteklih 15 godina : http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=fVtiWxk%3D&keyword=identitet ; http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=fVtiWxY%3D&keyword=identifikacija (preuzeto: 12.7.2016., 16:18)

zajednica, kao i na društvenu dinamiku i odnose. Osim toga vidimo da identitet obuhvaća, ne samo fizičke osobine, nego i dublje vrijednosti i osjećaje, te da je prisutan u različitim sferama ljudskog promišljanja i djelovanja. Pojam identiteta, tako susrećemo i u muzeologiji.

Ivo Maroević definirao je pojam identiteta s muzeološkog stajališta kao pojam koji "označuje potpuno podudaranje materijalnog i duhovnog na više društvenih razina, da se materijalnim odredi duhovna dimenzija, koja time postaje određujuća. Ivo Maroević kao osnovne čimbenike, koji utječu na identitet navodi: vrijeme, prostor i društvo."²

Važnost identiteta u muzeološkom kontekstu prepoznamo također u Maroevićevoj tvrdnji da je identitet dio muzejske poruke i element spoznaje o postojanju. Odnosno o korijenima iz prošlosti, kao što su pripadnost području, obitelji, regiji, narodu, rasi, religiji, kulturi ili nekom drugom obliku svijesti.³

2.2. Baština

Složenost pojma baštine vidimo iz različitih tumačenja, definicija i nastojanja što točnijeg i sveobuhvatnijeg definiranja tog pojma. Jezikoslovlje⁴ baštinu objašnjava kao:

➤ "Baština:

1. imanje koje je naslijeđeno, baštinjeno; baščina, djedovina, očevina
2. *arh.a.* dobro, imanje **b.** njiva, livada **c.** zavičaj, postojbina
3. ukupnost iz prošlosti sačuvanih i njegovanih kulturnih dobara [*nacionalna baština*]; baštinstvo, naslijeđe"

Osim toga, Hrvatski jezični portal kao etimologiju riječi baština navodi staroslavensku riječ baća. Tu povezanost, kao i crkvenoslavenske korijene te riječi, opisuje Marinko Vuković u radu "Pogled na međudnos baštine, kulture i identiteta".⁵

Pojmu baština, kao srodni pojmovi nameću se pojmovi baštiniti i baštinik, umjesto kojih, u svakodnevnom jeziku češće koristimo pojmove naslijediti i nasljednik. Baštinik se navodi i kao onaj koji od starine nešto posjeduje; domorodac, starosjedilac.⁶

---

² Ivo Maroević: Identitet kao sastavni dio muzealnosti. Tekst je na engleskom jeziku objavljen u materijalima Međunarodnog Komiteta za muzeologiju (ICOFOM-ICOM) a odnosi se na savjetovanje » Muzeologija i identitet«, Buenos Aires, listopad 1986. god.

³ Ivo Maroević: Identitet kao sastavni dio muzealnosti *Informatica museologica*, Vol. 18 No. 1-4 Lipanj 1988. 58, str.

⁴ Hrvatski jezični portal; Rječnička baza nastala na temelju objedinjavanja sadržaja rječnika i leksikografskih izdanja Novog Libera u proteklih 15 godina: http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eV9kWA%3D%3D&keyword=ba%C5%A1tina (preuzeto: 12.7.2016., 20:15)

⁵ Vuković, M. Pogled na međudnos baštine, kulture i identiteta., *Arhivski vjesnik* 54(2011), str.103.

⁶ Hrvatski jezični portal; Rječnička baza nastala na temelju objedinjavanja sadržaja rječnika i leksikografskih izdanja Novog Libera u proteklih 15 godina:

M. Vuković u radu navodi i povezanost između pojmova baštine i nasljeđa.

Zbog semantičke i iskustvene povezanosti pojmova baštine i nasl(i)jeđe smatram da vrijedi dublje analizirati i pojam najsl(i)jeđa. Hrvatski jezični portal, osim što pojam nasl(i)jeđa navodi kao sinonim pojmu baštine, objašnjava ga i kao⁷:

➤ "Nasljeđe:

1. kulturna dobra i kvalitete života koje su ostavili prethodnici, preci ili prijašnja razdoblja i vremena; baština
2. *biol.* sveukupnost svojstava prenesenih od roditelja na potomke"

M.Vuković daje objašnjenje što je kulturna baština. "Kulturna baština (nasljeđe) je u materijaliziranoj stvari zabilježen oblik svekolikog djelovanja ljudskog duha odnosno odraz duha u materijaliziranoj stvari, očuvan u proteku vremena, odraz onog duhovno bitnog i istinskog za čovjeka kroz koje se on pita tko je, odakle je i kamo ide, i zbog toga je taj odraz od trajne vrijednosti za čovjeka."⁸

Ovo objašnjenje baštine, kao kulturnog fenomena, koji obuhvaća više od fizičkih predmeta, slaže se sa UNESCO-ovom definicijom baštine iz 1982.⁹ koja kulturnu baštinu definira kao onu koja „uključuje djela umjetnika, arhitekata, glazbenika, pisaca i znanstvenika, također uključuje djela anonimnih umjetnika, izraze ljudske duhovnosti i vrijednosti koje daju smisao životu. Uključuje opipljiva i neopipljiva djela kojima ljudi izražavaju kreativnost: jezike, običaje, vjerovanja, povijesna mjesta i spomenike, literaturu, umjetnička djela, arhive i biblioteke."

Povezanost baštine i identiteta M.Vuković prikazuje tvrdnjom da je svrha baštine spoznavanje ili potvrđivanje sebe, odnosno svoga identiteta.¹⁰

---

http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eV9kXQ%3D%3D&keyword=ba%C5%A1tinik (preuzeto: 12.7.2016., 20:40)

⁷ Hrvatski jezični portal; Rječnička baza nastala na temelju objedinjavanja sadržaja rječnika i leksikografskih izdanja Novog Libera u proteklih 15 godina: http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e1ZvWBU%3D&keyword=naslje%C4%91e (preuzeto: 12.7.2016., 20:55)

⁸ Vuković, M. Pogled na međuodnos baštine, kulture i identiteta., Arh. vjesn. 54(2011) str.97.-113-, str. 104.

⁹ UNESCO Mexico City, 1982.

¹⁰ Vuković, M. Pogled na međuodnos baštine, kulture i identiteta., Arh. vjesn. 54(2011) str.97.-113-, str. 108

2.2.1. Vrste baštine

Već u samim definicijama pojma baštine vidimo razliku između opipljive, materijalne baštine i nematerijalnih vrijednosti. Osim toga, materijalnu baštinu dijelimo na pokretnu i nepokretnu. Poseban oblik baštine je prirodna baština.

2.3. Prirodna baština

Za razliku od materijalne i nematerijalne baštine, u koju ubrajamo čovjekovo stvaralaštvo (bilo konkretne predmete ili običaje i vjerovanja), na stvaranje prirodne baštine čovjek je imao manji utjecaj.

U prirodnu baštinu ubrajamo botaničke i zoološke vrtove, kao i nacionalne parkove i parkove prirode, te krajolike. Prirodne posebnosti nekog područja uvelike utječu na životne uvijete i navike ljudi. Isto tako, rijetkost i jedinstvenost određenih biljnih ili životinjskih vrsta od davnina izazivaju divljenje kod ljudi. Ljudska potreba za istraživanjem i razumijevanjem svijeta u kojem živimo, dovela je do stvaranja zooloških i botaničkih vrtova, u kojima možemo vidjeti dio nekog drugog prirodnog svijeta. Posebnosti ove vrste baštine vidimo iz same činjenice da u ovu vrstu baštine ubrajamo živa bića kao što su biljke, životinje, ali i cijele ekosustave u kojima su biljke i životinje međuoavisne. Kompleksnost brige za prirodnu baštinu proizlazi upravo iz činjenice da, kao predmet baštine, pred sobom imamo živa bića, od kojih neka trebaju posebne životne uvjete.

U prepoznavanju određenih vrsta, iz bogatog prirodnog svijeta, kao baštine potreban je multidisciplinarni pristup. Upravo zbog toga postoje državne i svjetske institucije koje objedinjuju stručnjake iz različitih područja prirodnih, ali i društveno humanističkih znanosti kako bi štouspješnije prepoznali i očuvali posebne ili ugrožene vrste iz prirodnog svijeta. Potrebu za uključenost različitih znanosti u očuvanju prirodne baštine možemo vidjeti i iz zbornika sažetaka konferencije o izvornim pasminama i sortama kao dijelu prirodne i kulturne baštine, Državnog zavod za zaštitu prirode. Već samim pogledom na popis stručnjaka uključenih u konferenciju možemo vidjeti da su u očuvanje prirodne baštine uključeni stručnjaci iz različitih polja. Osim biologa, agronoma, veterinara, ovdje vidimo i važnost sudjelovanja znanstvenika iz društveno humanističkih područja, kao što su sociolozi, etnolozi, marketinški i ekonomskistručnjaci.

Jedna od posebnosti prirodne baštine je potreba uključenosti i suradnje stručnjaka iz različitih disciplina, ali i stanovništva nekog područja, kako bi se ostvarila najbolja zaštita dijelova prirode i prirodnih područja, te kako bi se otkrio i poboljšao međuutjecaj čovjeka i prirode.

3. Hrvatske autohtone pasmine pasa

U ovom poglavlju predstaviti ću pasmine pasa koje danas smatramo hrvatskim autohtonim pasminama. Ove su pasmine prepoznate kao jedinstvene u svijetu i karakteristične za pojedina hrvatska područja. Činjenica da su ove pasmine prepoznate i priznate na svjetskoj razini govori nam da ih njihove karakteristike čine posebnim i prepoznatljivim u bogatom kinološkom svijetu. Zbog njihove jedinstvenosti možemo ih smatrati vrijednim svjedocima kulture ipovijesti hrvatskih krajeva iz kojih potječu.

Prvo bih se osvrnula na samo značenje riječi "autohton". Pojam autohton se objašnjava kao¹¹ :

➤ "Autohton:

1. koji nema prethodnika (o stanovništvu, narodima itd.) [*autohtona riječ*]; izvoran, starosjedilački
2. koji je samonikao, samorodan (o biljkama), nastao bez stranog utjecaja [*autohtona kultura*]"

U objašnjenju pojma vidimo i neke od kriterija koje koristimo kada nešto (u ovom slučaju, pasmine pasa) nazivamo baštinom; izvornost, jedinstvenost i starost. Osim toga, opravdanost gledanja autohtonih pasmina kao baštine možemo vidjeti i iz definicija nasljeđa¹², koje se objašnjava i kao baština, kao kvalitete ostavljene od predaka, ali i kao svojstva prenesena od roditelja na potomke.

Svojstva prenesena s roditelja na potomke jasno vidimo kao obilježja i karakteristike biljnih i životinjskih vrsta. Kod pasa te se karakteristike vide u vanjskom izgledu, ali i u karakteru. Fizičke karakteristike i osobine, kod nekih pasa su izazvane prirodnim utjecajima, a neke je usavršio čovjek, ovisno o svojem načinu života i potrebama. Istraživanja irazumijevanja tih karakteristika, osobina i posebnosti u odnosu na druge pasmine mogu otkriti povijesno-zemljopisne uvijete razvitka pasmina, ali i uvijete u kojima su živjeli ljudi koji su ih uzgojili. Prema tome, jedinke iz životinjskog svijeta, baš kao i muzejski predmeti, mogu biti nositelji informacija, ali i svjedoci prošlih vremena.

Autohtonim hrvatskim pasminama smatra se 7 pasmina: hrvatski ovčar, dalmatinski pas, posavski gonič, istarski oštrodlaki gonič, istarski kratkodlaki gonič, mali međimurski pasi tornjak. Već u samim nazivima pasmina vidimo porijeklo pasa, odnosno pripadnost povijesno-zemljopisnim regijama u kojima su pojedine pasmine rasprostranjene.

---

¹¹ Hrvatski jezični portal; Rječnička baza nastala na temelju objedinjavanja sadržaja rječnika i leksikografskih izdanja Novog Libera u proteklih 15 godina: http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e1x1Xw%3D%3D&keyword=autohton (preuzeto: 11.8.2016., 21:26)

¹² Hrvatski jezični portal: http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e1ZvWBU%3D&keyword=naslje%C4%91e (preuzeto: 12.7.2016., 20:55)

Kao izvorom za opise pasa koristila sam se službenim standardima objavljenima na webstranici Hrvatskog kinološkog saveza. Standardi su objavljeni i dostupni za preuzimanje u obliku dokumenata, te su priznati na svjetskoj razini.

3.1. Hrvatski ovčar

Hrvatski ovčar je pas koji je prilagođen i uzgojen kao čuvar stada domaćih životinja, alii kao pas za pratnju. Pasma se pojavila prije više stoljeća u Slavoniji. Ova je pasminaposebna jer neki od zapisa govore da je na naše područje došla prilikom seoba Hrvata na današnje područje Hrvatske. Ova činjenica je važna za povijesna i antropološka istraživanja te nam osim toga može pružiti uvid u uvjete i način života naših predaka. Činjenica da su narodi, za vrijeme seobe, sa sobom vodili pse govori i o povezanosti čovjeka itih životinja.

Hrvatski ovčar¹³ je srednje velik pas guste,crne, kovrčave dlake i uspravnih trokutastih ušiju. Ovaj pas se opisuje kao živahan i odan, sa smislom za rad sa domaćim životinjama. Jedna od posebnosti i prepoznatljivosti ove pasmine je ta da se često nalaze jedinkevrste vrlo kratkog repa ili bezrepi psi.

Slika 1: Hrvatski ovčar (izvor: FCI-Standard N° 277 / 27 / 05 / 2015 / EN, Hrvatski kinološki savez: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=3>)

3.2. Dalmatinski pas

Zasigurno najpoznatija hrvatska autohtona pasmina je dalmatinski pas ili dalmatiner. Zbog svog posebnog izgleda ovaj je pas lako prepoznatljiv, te ga zbog toga vole i marketinška i filmska industrija. Bijeli pas sa crnim ili smeđim mrljama ili točkicama danas je omiljeni obiteljski pas i kućni ljubimac.

Prvi prikazi dalmatinskog psa pronađeni su u Dalmaciji, a potječu još iz 17.st., dok dokumenti iz 18.st. svjedoče o prepoznavanju ove pasmine. Ovi elegantni psi, sjajne dlake, prijateljski su raspoloženi, blagi i živahni. Višestoljetna zadaća ove pasmine bila je gonjenje divljači.¹⁴

¹³ FCI-Standard N° 277 / 27 / 05 / 2015 / EN: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=3> (preuzeto: 12.8., 19:50)

¹⁴ FCI – STANDARD NR. 153 30.05.2011: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=3> (preuzeto: 12.8., 19:52)

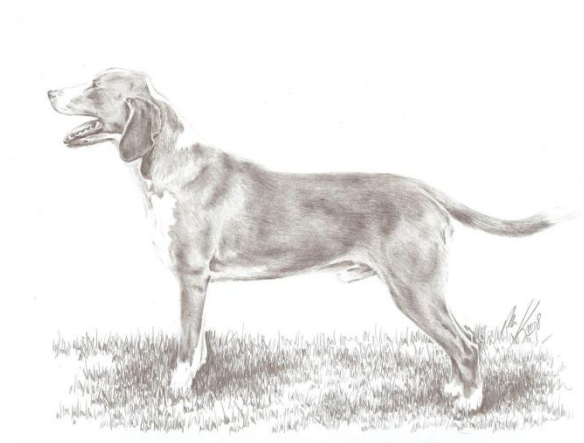

Slika2: Dalmatinski pas

(izvor: <http://s3-us-west-2.amazonaws.com/americankennelclub/Dalmatian.jpg> (preuzeto: 16.8.2016., 18:10))

3.3. Posavski gonič

Posavski goniči su psi uzgajani za lovačku namjenu. To su snažni psi crvenkasto-žute boje sa pravilno raspoređenim bijelim oznakama po glavi, trbuhu i prsima. Slikovni prikazi ove pasmine potječu još iz 15. i 16.st. Pronađeni su u kapelama u Istri i Velom Lošinju. Ovaj podatak govori o starosti i rasprostranjenosti ove pasmine, kao i o svijesti ljudi o posebnosti pasmine, ali i o uključenosti i važnosti pasa u načinu života ljudi.¹⁵

Slika 3: Posavski gonič (Izvor: FCI-Standard N°

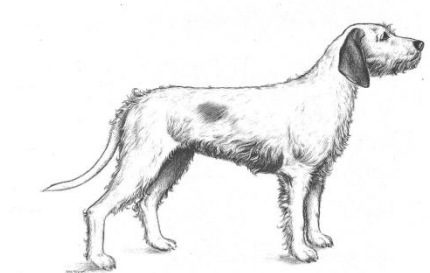
154 / 29 / 05 / 2015 / EN, Hrvatski kinološki savez: <http://hks.hr/web/index.php?str=3>)

---

¹⁵ FCI-Standard N° 154 / 29 / 05 / 2015 / EN: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=3> (preuzeto: 12.8.2016., 19:54)

3.5. Istarski gonič oštre dlake

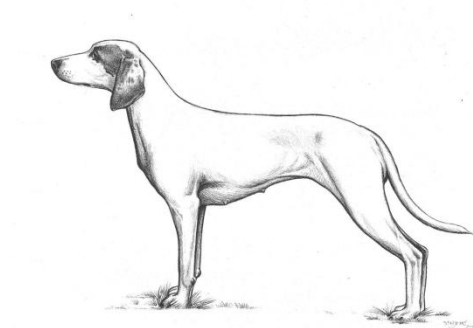
Zbog područja na kojem je uzgojen i hladnije klime planinskih područja u jadranskom priobalju ova pasmina ima oštru bijelu dlaku s narančastim oznakama koja je pse štitila od zime. Pasma je prepoznatljiva i po bradi, brkovima i obrvama od oštre dlake.¹⁶

Slika 4: Istarski oštrodlaki gonič (Izvor: FCI-Standard N° 152 / 29 / 05 / 2015 / EN : <http://hks.hr/web/index.php?str=3> , preuzeto: 12.8.2016., 19:54)

3.6. Istarski gonič kratke dlake

Slikovni prikazi i potvrde o postojanju pasmine još prije više stoljeća pronađene su u više crkava i samostana na jadranskoj obali. Istarskog kratkodlakog goniča, kao i oštrodlakog, nalazimo u bijeloj boji, sa narančastim oznakama. Obje vrste potječu od starije pasmine, istočno jadranskog bijelog goniča. Za razliku od oštrodlakog, kratkodlaki gonič ima kratku sjajnu dlaku. Kratkodlaki gonič je elegantan pas koji je zbog svojih osobina omiljen za lov na kamenitim terenima.¹⁷

Slika 5: Istarski kratkodlaki gonič (Izvor: FCI-Standard N° 151 / 29 / 05 / 2015 / EN : ISTRIAN SHORT-HAIRED SCENT HOUND: <http://hks.hr/web/index.php?str=3> , preuzeto: 12.8.2016., 19:53)

¹⁶ FCI-Standard N° 152 / 29 / 05 / 2015 / EN ISTRIAN WIRE-HAIRED SCENT HOUND: <http://hks.hr/web/index.php?str=3> (Preuzeto: 12.8.,19:54)

¹⁷ FCI-Standard N° 151 / 29 / 05 / 2015 / EN ISTRIAN SHORT-HAIRED SCENT HOUND: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=3> (Preuzeto: 12.8.2016., 19:53)

3.4. Mali međimurski pas - međi

Za razliku od ostalih autohtonih pasmina, koje su pretežno veći i lovački psi, mali međimurski pas je, kako mu i ime govori male građe. Ovaj pas je uzgajan kao pas čuvar. Njegovazadaća je i danas zaštita seoskih imanja od glodavaca. Ova pasmina je karakteristična po čvrstoj ravnoj dlaci koja je dulja oko glave i na repu. Odlikuje se živahnim karakterom i privrženosti vlasniku.¹⁸

Slika 6: Mali međimurski pas (Izvor:

http://hks.hr/web/slike/autohtone%20pasmine/ME%C4%90I/a_poster.jpg , preuzeto: 16.8.2016., 22:34)

3.7. Tornjak

Iako ova pasmina porijeklom dolazi i s područja današnje Bosne i Hercegovine, a ne samo iz hrvatskih krajeva, zbog povijesnog preklapanja teritorija i kulture, ubrajamo ju i u hrvatske autohtone pasmine.

Ova se pasmina našla na pragu izumiranja, ali je sustavnim uzgojem i istraživanjima u 20.st. spašena od zaborava. Tornjaci su veliki i snažni psi duge, guste, bijele dlake sa oznakama. Predci ove pasmine su ovčarski psi, a tornjaci su okretni, poslušni psi, te vrlo dobri čuvari.¹⁹

---

¹⁸ Mali međimurski pas: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=3> (preuzeto: 12.8., 19:54)

¹⁹ TORNJAK Bosansko-hercegovački - Hrvatski pastirski pas: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=3> (preuzeto: 12.8.2016., 19:51)

Slika 7: Tornjak (Izvor:

http://caportal.net/media/k2/items/cache/f2a8e1db340eafc0bf214d9e4fb3c763_L.jpg , preuzeto 17.8. 2016., 23:19)

4. Problematika očuvanja

Cilj očuvanja baštine je prenijeti materijalne i nematerijalne vrijednosti naraštajima poslije nas te im pobuditi svijest o važnosti pojedinih vrijednosti i potaknuti ih na traženje novih spoznaja. Zbog pripadnosti različitim kulturama ili područjima pojedine zajednice ljudi razvijaju različite sustave vrijednosti. Prvi korak u očuvanju baštine je prepoznavanje nečeg kao vrijednog i potrebe za zaštitom istog. Identitet i svijest o onome što imamo i po čemu smo prepoznatljivi imaju važnu ulogu upravo u prepoznavanju dijela neke materijalne, nematerijalne, ali i prirodne ostavštine kao važne i vrijedne čuvanja.

Svijest o identitetu, a ujedno i prepoznavanje pasmina kao vrijednih i posebnih vidimo već samim nazivanjem tih pasmina autohtonima. Iz tog osjećaja posebnosti i povezanosti sa elementom baštine proizašla su i istraživanja koja su potvrdila jedinstvenost ovih pasmina.

4.1. Uključenost zajednice u očuvanje

Prema PRC modelu P. van Menscha očuvanje, istraživanje i komunikacija su temeljne zadaće muzeja. Važan korak do fizičkog očuvanja baštine, ali i informacija koje su sadržane u predmetu baštine, su istraživanja. Osim toga, sve se veći naglasak stavlja na edukaciju i uključivanje zajednice u očuvanje baštine. Rezultati istraživanja i strategije očuvanja, zaštite i razvoja mogu oživjeti i biti primijenjene tek uključivanjem zajednice u projekte. Važnost pojedine zajednice u očuvanju baštine posebno je naglašena kod očuvanja prirodne baštine. Kod prirodne baštine, zbog međuovisnosti i utjecaja čovjeka i prirode, očuvanje baštine gotovo jenemoguće postići bez suradnje sa ljudima iz zajednice. Uključenost zajednice u očuvanje kulturnih i prirodnih dobara može se postići edukativnim i kulturno zabavnim sadržajima koji za cilj imaju osvijestiti što veći broj ljudi o potrebi očuvanja dobara koja imamo.

Uzimajući u obzir posebnosti prirodne baštine i ulogu zajednice, ovdje možemo promatrati iuzgajivače autohtonih pasmina kao čuvare baštine. Upravo tu važnost istraživanja i uključivanja zajednice u brigu o baštini možemo vidjeti na primjeru tornjaka, koji je zahvaljujući suradnji stručnjaka i zajednice (uzgajivača) spašen od izumiranja. Kao vid očuvanja baštine, tradicije, običaja i pasmina mogli bismo predložiti i turističko-gospodarska imanja koja se baveseoskim turizmom.

4.2. Hrvatski kinološki savez

Kada govorimo o pasminama pasa kao baštini, ne možemo izostaviti Hrvatski kinološki savez. Hrvatski kinološki savez je organizacija koja zastupa Republiku Hrvatsku pri Međunarodnoj kinološkoj federaciji. Ciljevi kinološkog saveza su briga o standardu, zdravlju i dobrobiti pasa, ali i povezanost čovjeka i psa kao i bolja suradnja između državnih i međunarodnih institucija. Posebnu brigu Hrvatski kinološki savez posvećuje hrvatskim autohtonim pasminama pasa. Upravo zahvaljujući istraživanjima i zalaganju članova HKS-a hrvatske autohtone pasmine su prepoznate i priznate na međunarodnoj razini.²⁰

Osviještenost i osjetljivost Hrvatskog kinološkog saveza na baštinu, kao i angažiranost oko promicanja i očuvanja autohtonih pasmina možemo vidjeti iz mnogo primjera, od kojih bih nekoliko izdvojila.²¹

U suradnji s Hrvatskom poštom 1995. godine izdane su poštanske marke sa prikazom autohtonih pasmina, a osim prikaza pasmina na markama, možemo pronaći i kratak opis pasmine sa pojedine marke.²²

	<p>HRVATSKE AUTOHTONE PASMINE PASA - ISTARSKI KRATKODLAKI GONIĆ</p> <p>Istarski kratkodlaki gonić plemenita je izgleda, snježnobijele boje sa žutonarančastim oznakama. Koristi se kao izvanredan gonić, osobito dobar u gonjenju zečeva i lisica</p> <p>Datum izdanja: 09.03.1995.</p> <p>► Detaljno o proizvodu</p>
	<p>HRVATSKE AUTOHTONE PASMINE PASA - ISTARSKI OŠTRODLAKI GONIĆ</p> <p>Snježnobijele je boje sa žutonarančastim šarama na dugoj dlaci. Koristi se kao odličan gonić za zečeve i lisice te vrlo dobar tragač po krvi.</p> <p>Datum izdanja: 09.03.1995.</p> <p>► Detaljno o proizvodu</p>
	<p>HRVATSKE AUTOHTONE PASMINE PASA - POSAVSKI GONIĆ</p> <p>Posavski gonić je čvrste građe i prosječne veličine. Živahnog je temperamenta i dobre čudi. Koristi se kao dobar i ustrajan gonić za zečeve, lisice i divlje svinje.</p> <p>Datum izdanja: 09.03.1995.</p> <p>► Detaljno o proizvodu</p>

Slika 8: Poštanske marke sa hrvatskim autohtonim pasminama pasa (Izvor: <http://www.posta.hr/default.aspx?id=1307&tvrst=0&p=52569> : preuzeto 15.4.2016., 18:26)

²⁰ Misija i vizija Hrvatskog kinološkog saveza: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=216> (preuzeto: 18.8.2016., 22:40)

²¹ Povijest Hrvatskog kinološkog saveza: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=27> (preuzeto: 18.8.2016., 23:00)

²² Poštanske marke sa prikazom autohtonih pasmina: <http://www.posta.hr/default.aspx?id=744&fyr=1995&poj=hrvatske+autohtone+pasmine+pasa> (preuzeto: 18.8.2016., 23:05)

Na svjetskoj izložbi pasa 1995.godine hrvatske goniče predstavili su izlagači odjeveni u hrvatske narodne nošnje.²³ Osim senzibiliteta za baštinu i tradiciju, iz ovog primjera vidimo mogućnost korištenja baštine u svrhu promocije. Mislim da bi ovaj primjer trebalo slijediti, te u suradnji sa kulturno umjetničkim društvima uključiti autohtone pasmine u smotre folklora ilikulturno umjetnička, kao i edukativna događanja koja prikazuju bogatstva i raznolikosti života i nasljeđa hrvatskih krajeva.

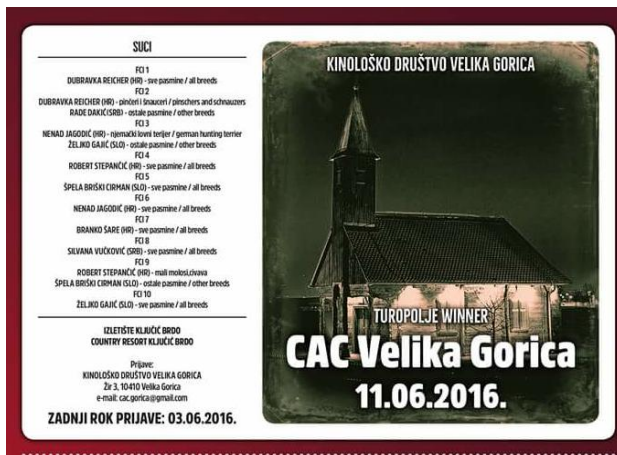
Slika 9: Izlagači autohtonih pasmina u narodnim nošnjama (Izvor: <http://hks.hr/web/slike/povijest/medar%20i%20autohtoni1.jpg> : preuzeto: 18.8.2016., 23:35)

Još jedan od primjera obzirnosti prema baštini, kao i korištenja baštine i identiteta u promotivne svrhe i povezivanja različitih vrsta baštine, ali i baštine i turizma vidimo iz primjera plakata za izložbe pasa. Na plakatima su uz najavu izložbe prikazane znamenitosti gradova u kojima se izložbe održavaju (kao na primjer: poznata skulptura u Opatiji ili drvena kapela u Velikoj Gorici).

Slika 10: Plakat za izložbu pasa u Opatiji (Izvor: <https://www.facebook.com/croatiankennelclub/photos/a.310497122325724.68293.307475082627928/1130894253619336/?type=3&theater> : preuzeto: 4.5.2016., 18: 49)

²³ Povijest Hrvatskog kinološkog saveza: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=27> (Preuzeto: 18.8.2016., 22:55)

Slika 11: Plakat za izložbu pasa u Velikoj Gorici (Izvor:

<https://www.facebook.com/croatiankennelclub/photos/a.310497122325724.68293.307475082627928/1130891400286288/?type=3&theater> : preuzeto: 4.5.2016., 18:49)

Detaljnost i predanost HKS-a u proučavanju povijesti i baštine vidimo i na fotografijama autohtonih pasmina na službenim web stranicama HKS-a, na kojima su nazivi pasmina na fotografijama napisani glagoljicom, starohrvatskim pismom.

Slika 12: Plakat posavskog goniča-glagoljica (Izvor:

http://hks.hr/web/slike/autohtone%20pasmine/Pg/a_poster.jpg : preuzeto: 16.8.2016., 22:06)

4.3. Ostale institucije i hrvatske autohtone pasmine pasa

Osim Hrvatskog kinološkog saveza, o zaštiti autohtonih pasmina općenito, brine se i Državni zavod za zaštitu prirode koji okuplja stručnjake iz različitih područja i znanstvenih disciplina kako bi što uspješnije prepoznali posebnosti i raznolikosti prirodne baštine, te iste na najbolji način zaštitili. Zaštitu ugroženih i autohtonih pasmina životinja provode uz organiziranje predavanja, konferencija, ali i sudjelovanjem u projektima na međunarodnoj razini.²⁴

U očuvanju autohtonih pasmina pasa, kroz određene projekte ili suradnje, mogli bi biti uključeni različiti muzeji. Autohtone pasmine pasa i njihovo korištenje kroz povijest mogli bi bitipredstavljani i uključeni u postave prirodoslovnog ili lovačkog muzeja. Kao primjer, u Clevelandskom prirodoslovnom muzeju, dio postava je posvećen psu Balti koji je bio zaslužan za brzo dostavljanje lijekova i tako postao heroj.²⁵ Mnogo mogućnosti za predstavljanje i educiranje zajednice o ovoj temi imaju zavičajni muzeji diljem Hrvatske. Ovisno o porijeklu i zastupljenosti pasmine u pojedinim regijama, te u suradnji sa lokalnim kinološkim društvima zavičajni muzeji mogli bi probuditi interes i osvijestiti zajednicu o povezanosti prirode, kulture i naslijeđa.

4.4. Muzeji pasa

Osim uključivanja autohtonih pasmina pasa u postojeće projekte i muzeje, mogao bi se ustanoviti specijalizirani interdisciplinarni muzej ili virtualni muzej autohtonih pasmina pasa. Opravdanost ovakvog muzeja proizlazi iz činjenice da su pasmine nositelji informacija iz kojihbismo mogli proučavati i predstavljati nacionalnu povijest, kulturu i identitet na jedan novi način. Muzej autohtonih pasmina pasa mogao bi objediniti sva saznanja o pasminama iz različitih znanstvenih disciplina te predstaviti umjetnička djela koja prikazuju autohtone pasmine. Kroz povijesne preglede pasmina u muzeju bismo mogli predstaviti i krajeve i uz koje su pasmine vezane, kao i običaje i tradiciju tih krajeva. Uz to, kroz različite sadržaje poput radionica, predavanja, posebnih izložaba ili obilježavanjem npr. svjetskog dana pasa ovakav bi muzej mogao biti zanimljiv širokoj publici, ali mogao bi se iskoristiti i kao turistička atrakcija.

U današnjem mnoštvu muzeja i stalnoj težnji za jedinstvenom prezentacijom i što atraktivnijom pričom, svoje mjesto pronalaze i muzeji s temom pasa. Primjere muzeja pasa ili pojedinih vrsta pasa možemo pronaći diljem svijeta.

Tako, na primjer, u Švicarskoj možemo pronaći zakladu u sklopu koje je uzgajivačnica, ali i Muzej bernardinca, alpskog radnog psa. U sklopu Muzeja su predstavljeni povijest i izgled pasmine, ali i namjene, te uloga pasmine koju ona ima za lokalnu zajednicu.²⁶

---

²⁴ Državni zavod za zaštitu prirode: <http://www.dzpz.hr/o-nama/> (zadnje gledano: 20.8.2016., 20:16)

²⁵ Muzej Cleveland, Balto: <https://www.cmnh.org/balto> (zadnje gledano: 19.8.2016., 22:16)

²⁶ Muzej bernardinca: Švicarska: <http://fondation-barry.ch/en/welcome-barryland-mus%C3%A9-et-chiens-du-saint-bernard-0> (zadnje gledano: 20.8.2016, 20:22)

U Litvi također postoji muzej pasa. Ovaj muzej je privatna zbirka različitih predmeta koji prikazuju pse ili su povezani sa psima.²⁷ Možda i neobičnu zbirku predmeta povezanih sa psima pronalazimo u Engleskoj. U Kentskom muzeju može se naći zbirka posvećena psećim ogrlicama, u kojoj vidimo izgled ogrlica za pse kroz povijest.²⁸

U mnoštvu muzeja pronalazimo i muzeje posvećene pojedinim psima. U Japanu vidimo primjer muzeja posvećenog jednom psu, Hachiku. Ovaj pas je zbog svoje popularnosti dobio svoj muzej u kojem je ispričana njegova poznata priča o vjernosti gospodaru, ali i o samoj pasmini.²⁹

U SAD-u vidimo primjere galerija koje sabiru umjetnine vezane uz pse.³⁰ Osim galerija vidimo primjer muzeja pasa koji sabire književna, umjetnička djela koja predstavljaju pse, te omogućava istraživanja i korištenja knjižnične građe.³¹ U Londonu, osim zasebnih galerija možemo pronaći galerije uzgajivača koje organiziraju posebne izložbe živih pasa, te radionice za vlasnike pasa.³²

Od hrvatskih autohtonih pasmina pasa posebno priznanje dobio je samo tornjak. U Travniku, u Bosni i Hercegovini ovoj je pasmini podignut spomenik.³³ Na žalost, u Hrvatskoj primjera ovakve prakse, za sada nema. Najsličniji primjer pronalazimo u Zagrebu u obliku spomenploče psu (nepoznate pasmine) Plutu.³⁴

---

²⁷ Muzej pasa, Litva: http://www.sunumuziejus.lt/fakti_3.html (zadnje gledano: 20.8.2016., 20:25)

²⁸ Muzej psećih ogrlica, Kent: <https://www.leeds-castle.com/Attractions/The+Castle+%26amp%3B+Exhibitions?id=p3> (zadnje gledano: 20.8.2016., 20:28)

²⁹ Muzej pasa, Japan: <http://en.japantravel.com/akita/akita-dog-museum-in-odate/5494> (zadnje gledano: 20.8.2016., 20:30)

³⁰ Galerija pasa, SAD: http://www.dogpainting.com/index_new.cfm (zadnje gledano: 20.8.2016., 20:39)

³¹ Muzej pasa, SAD: http://www.museumofthedog.org/about_us.html (zadnje gledano: 20.8.2016., 20:45)

³² Galerija uzgajivačnice, London: <http://www.thekennelclub.org.uk/our-resources/the-art-gallery/> (zadnje gledano: 20.8.2016., 20:49)

³³ Spomenik tornjaku BiH: <http://www.dw.com/bs/tornjak-dobio-spomenik-u-travniku/a-2901481> (zadnje gledano: 20.8.2016., 20:53)

³⁴ Spomen ploča psu u Zagrebu: <http://zg-magazin.com.hr/gradjevni-pas-pluto-dobio-novi-dom/> (zadnje gledano: 20.8.2016., 20:57)

5. Prezentiranje i komunikacija baštine javnosti

Komunikacija baštine je jedan od važnijih oblika očuvanja baštine, ali i temeljni cilj muzeja i baštinskih ustanova u prenošenja znanja o baštini.

5.1. Muzejski oblici komunikacije

Ivo Maroević navodi osnovne vrste muzejske komunikacije po Stranskom, a to su: stalni postav, povremene izložbe i putujuće izložbe, ali i dopunjuje ih sa edicijama koje prate izložbe. Kao primjere navodi: plakate, prospekte, kataloge, znakove, naljepnice i sl.³⁵

Komunikaciju baštine javnosti možemo promatrati ne samo kao proces prenošenja znanja, već i sredstvo očuvanja i promocije baštine.

5.2. Muzejske izložbe

Kao klasične primjere muzejske komunikacije autohtonih pasa kao baštine možemo vidjeti izložbu Nacionalna baština - hrvatske autohtone pasmine pasa, organiziranu u sklopu ULUPUH-ovog projekta predstavljanja raznolikosti nacionalne baštine. U ovoj je izložbi kroz primijenjenu umjetnost prikazana kinološka baština Hrvatske.³⁶

Još jedan od primjera muzejske izložbe na temu pasa su izložbe fotografija pasa vodiča, održane u Tiflološkom muzeju pod nazivom Ukorak s čovjekom³⁷ i Psi anđeli³⁸.

5.3. Kinološke izložbe i promocija baštine

Primjeri komunikacije ove vrste baštine ne obuhvaćaju samo klasične muzejske izložbe. Zbog specifičnosti prirodne baštine, možemo poistovijetiti muzejske i kinološke izložbe. Osimu muzejima autohtone pasmine pasa predstavljaju se i na različitim kinološkim izložbama i manifestacijama. Kao primjer takve manifestacije su prvenstva hrvatskih ovčara³⁹, čiju važnost i ulogu u očuvanju kulture vidimo iz činjenice da je pokrovitelj prvenstva ured Predsjednice republike Hrvatske.

Hrvatski kinološki savez organizira posebno okupljanje i predstavljanje autohtonih pasmina u obliku izložbe.⁴⁰ Ove specijalizirane izložbe su dobar način za uključivanje edukativno zabavnih sadržaja koji bi privukli širu javnost.

---

³⁵ Maroević, Ivo: Uvod u muzeologiju, Zagreb, 1993, str.169.

³⁶ Izložba ULUPUH-a: <http://www.ulupuh.hr/hr/izlozbe.asp?id=1360> (zadnje gledano: 20.8.2016., 21:04)

³⁷ Izložba Ukorak s čovjekom: <http://www.tifloloskimuzej.hr/izlozbe.aspx?idIz=21&Page=3> (zadnje gledano: 20.8.2016., 00:43)

³⁸ Izložba Psi anđeli: <http://www.tifloloskimuzej.hr/news.aspx?idNews=269&Page=46> (zadnje gledano: 20.8.2016., 21:07)

³⁹ Prvenstvo hrvatskih ovčara: <http://www.hrvatskiovcar.hr/natjecanje.html> (zadnje gledano: 20.8.2016., 21:11)

⁴⁰ Izložba autohtonih pasmina pasa HKS: <http://hks.hr/web/autohtoni%20karlovac%202016/index.htm> (zadnje gledano: 20.8.2016., 01:14)

S obzirom da se kinološke izložbe održavaju u cijelom svijetu, te da na njima sudjeluju naši izlagači autohtonih pasmina, ovaj oblik izložaba bismo mogli usporediti sa muzejskim putujućim izložbama. Međunarodne izložbe pasa prilika su za komuniciranje i promociju hrvatske baštine općenito. Od hrvatskih autohtonih pasmina, u promocijske svrhe najčešće se koristi dalmatinski pas zbog svoje prepoznatljivosti i upečatljivosti. Zanimljiv primjer prepoznavanja i korištenja autohtone pasmine psa u promidžbenu svrhu je službena maskota Europskog rukometnog prvenstva 2018. u Hrvatskoj.⁴¹

Slika 13: Tornjak - maskota europskog rukometnog prvenstva u Hrvatskoj (Izvor: https://pbs.twimg.com/media/Cf_VGZ6WsAAAdOYH.jpg : preuzeto: 20.8.2016., 01:37)

5.4. Edukativna predavanja i radionice

Predavanja i radionice u muzejima imaju edukativnu, ali i zabavnu ulogu. U Etnografskom muzeju u Zagrebu održan je ciklus predavanja pod nazivom Pas(i)ja posla⁴². U sklopu ciklusa održana su tri predavanja na temu pasa i suživota psa i čovjeka, te je Etnografski muzej proglašen prijateljem životinja, što znači da su u njega dobro došli i kućni ljubimci. Osim Etnografskog muzeja, muzeji prijatelji životinja su i Tiflološki muzej, te Muzej hrvatskog vatrogastva u Varaždinu.⁴³

⁴¹ Tornjak-službena maskota europskog rukometnog prvenstva: http://www.hrs.hr/novosti.php?id_novost=4623 (zadnje gledano: 20.8.2016., 13:37)

⁴² Ciklus predavanja pas(i)ja posla: http://www.emz.hr/Doga%20anija/Etnografski%20muzej%20Prijatelj%20c5%beivotinja_8756 (zadnje gledano: 20.8.2016., 13:38)

⁴³ Muzej vatrogastva: <http://www.hvz.hr/muzej-hrvatskog-vatrogastva-varazdin/> (zadnje gledano: 20.8.2016., 13:45)

Zbog povezanosti autohtonih pasmina s više aspekata ljudskog života i djelovanja, predavanja o autohtonim pasminama pasa mogla bi se održavati u etnografskom, ali i u brojnim drugim vrstama muzeja, kao na primjeru prirodoslovnom, povijesnom, muzeju lova...

5.5. Publikacije

Publikacije koje se odnose na baštinu, kako objašnjava Maroević⁴⁴, dobar su način komuniciranja baštine jer potiču promišljanje o baštini i bavljenje baštinom van ustanova. Publikacije koje se odnose na autohtone pasmine pasa, većinom objavljuje Hrvatski kinološki savez. Među publikacijama nalazimo: različite priručnike, plakate, naljepnice⁴⁵... Kao najvažnije publikacije koje predstavljaju autohtone pasmine pasa možemo navesti službeno glasilo Hrvatskog kinološkog saveza, časopis *Moj pas* i knjigu *Hrvatska kinološka baština*. U knjizi su predstavljene autohtone pasmine, njihova povijest, kao i povijest kinologije u Hrvatskoj.⁴⁶

Među primjerima publikacija vezanih uz prirodnu baštinu, na stranicama DZZP-a pronalazimo publikacije za različite uzraste i različitu publiku. Osim priručnika, brošura i znanstvenih publikacija možemo pronaći postere i letke kratkog edukativnog sadržaja, ali i slikovnice namijenjene djeci.⁴⁷ Slikovnice u kojima su likovi ili radnja posvećeni zaštićenim ili ugroženim vrstama dobar su način osvještavanja, te prenošenja poruka i najmlađoj publici.

Slikovnice, poster i brošure mogli bi se koristiti i biti dobar način komuniciranja autohtonih pasa kao baštine, te bi doprli do šire publike.

---

⁴⁴ Maroević, Ivo: Uvod u muzeologiju, Zagreb, 1993, str. 169.

⁴⁵ Web shop sa publikacijama HKS-a: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=21> (zadnje gledano: 20.8.2016., 13:47)

⁴⁶ Knjiga Hrvatska kinološka baština: <http://hks.hr/web/index.php?str=70> (zadnje gledano: 20.8.2016., 13:55)

⁴⁷ Publikacije DZZP: <http://www.dzpz.hr/publikacije/slikovnice-49.html> (zadnje gledano: 20.8.2016., 14:00)

Zaključak

U opisima pasmina i njihove povijesti vidimo da je većina prepoznata prije nekoliko stoljeća. Najstarije zapise o autohtonim pasminama, ali i umjetnička djela koja ih prikazuju pronađena su većinom u crkvama u različitim krajevima Hrvatske. Već sama činjenica da su svećenici prije nekoliko stoljeća prepoznali pasmine kao nešto vrijedno proučavanja i čuvanja zapisa o istima, govori o posebnosti pasmina. Osim toga, kao dokaz posebnosti pasmina govore i umjetnička djela koja ih prikazuju. Činjenica da su majstori koji su stvorili ta djela, svjesno ili nesvjesno, kao motive na slikama uzeli baš autohtone pse, govori o prisutnosti i uključenosti pasa u život i svakodnevicu.

Promatranjem prisutnosti hrvatskih autohtonih pasmina pasa u današnjem vremenu možemo zaključiti da su slabo prisutni, odnosno da svijest o pasminama pasa kao nečem jedinstvenom nije na razini na kojoj bi mogla biti. Osim nekolicine kinoloških stručnjaka i pojedinaca, koji svojim radom i zalaganjem promoviraju i nastoje očuvati pasmine pasa, mislim da je premalo zalaganja oko ove vrste baštine uloženo od strane državnih institucija i ustanova.

U općem svjetskom trendu posvećivanja muzeja gotovo svemu vidimo primjere korištenja pasa, ali i predmeta i priča vezanih uz pse, kao glavnih motiva i predmeta interesa pojedinih muzeja diljem svijeta. Zašto onda i mi ne bismo mogli imati muzej autohtonih pasmina pasa?

Potencijal za promicanje autohtonih pasmina pasa i informacija koje bismo kroz priče o njima mogli doznati je velik, ali svakako nedovoljno iskorišten. Uzimajući u obzir opće poznatu činjenicu da su životinje jedan od najčešće korištenih i najuspješnijih motiva u marketinškim projektima, autohtone pasmine pasa mogle bi lako koristiti u promidžbene svrhe. Zbog svoje posebnosti mogle bi predstavljati različite nacionalne proizvode, projekte i slično. Time bi se, ujedno učinile dostupnije široj javnosti, te bi se probudila svijest o njihovom postojanju i značaju, ali i stvorio osjećaj povezanosti sa ostalom nacionalnom baštinom, i osjećaj pripadnosti istoj.

Popis literature

1. Maroević, Ivo: Uvod u muzeologiju, Zagreb Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti, 1993.
2. Maroević, Ivo: Identitet kao sastavni dio muzealnosti, tekst je na engleskom jeziku objavljen u materijalima Međunarodnog Komiteta za muzeologiju (ICOFOM-ICOM) a odnosi se na savjetovanje» Muzeologija i identitet«, Buenos Aires, listopad 1986. god.
3. Maroević, Ivo: Uloga muzealnosti u zaštiti memorije, 1996.
4. Maroević, Ivo: Koncept održivog razvoja u zaštiti kulturne baštine, 2002.
5. Maroević, Ivo: Muzealnost prirodnina, Muzeologija 39, 03.
6. Maroević, Ivo: Muzejska publikacija kao oblik muzejske komunikacije, 2001.
7. Vuković, Marinko: Pogled na međudnos baštine, kulture i identiteta, 2011.
8. Zbornik sažetaka 1. Konferencije o izvornim pasminama i sortama kao dijelu prirodne i kulturne baštine s međunarodnim sudjelovanjem, Državni zavod za zaštitu prirode, 2007.
9. Zbornik sažetaka 2. Konferencije o izvornim pasminama i sortama kao dijelu prirodne i kulturne baštine s međunarodnim sudjelovanjem, Državni zavod za zaštitu prirode, 2010.
10. Hrvatski kinološki savez: <http://www.hks.hr/web/index.php>
11. Standardi pasmina: <http://www.hks.hr/web/index.php?str=3>
12. Državni zavod za zaštitu prirode: <http://www.dzpz.hr/>